

MATRIX – Dincolo de limitele naturii

Matrix e apostolul unei lumi postumane.

El modulează făptura umană și o ridică la putere hi-tech.

Sinergia biotehnologică se întinde de la improvizația liberă la algoritmul perfect.

Eutopia MATRIX este deschisă spre Apocalipsă.

Matthias Ziegler și flautul-orchestra

Organizat în colaborare cu *Pro Helvetia*, recitalul flautistului Matthias Ziegler din 23 mai a conturat în fața unui auditoriu familiarizat, în fapt, cu provocările muzicii contemporane, portretul unui artist de un desăvârșit profesionalism, un muzician complet – instrumentist, compozitor și profesor – de o debordantă inventivitate. Modul său de comunicare cu publicul este explicit și bogat în nuanțe expresive, cald și firesc, punând în valoare permanenta preocupare de a-și redescoperi propriul instrument, de a-i revela resurse coloristice nebănuite, remarcabil contextuate la nivelul unui repertoriu deosebit de dificil ca abordare tehnică.

Am ascultat cu acest prilej, în sala Auditorium a Universității Naționale de Muzică, lucrări semnate de Toshio Hosokawa și Heinz Holliger, dar și creații proprii ale flautistului elvețian, înveșmântate într-o prospețime a adresării absolut captivantă care a focalizat interesul tuturor celor prezenți. Ceea ce ar fi putut rămâne un veritabil catalog efectologic, capabil să entuziasmeze doar pe iubitorii de experimente fonice (microintervale, sunete glissate, șoptite, fluierate, "fantomatic"/ "ghost" sounds, eoliene, frullato, Slap Tongue, flajeolete, multifonice, atacul percutant asupra tastelor, sunete emise vocal și instrumental concomitent, efecte de trompetă și de alte instrumente de suflat, respirație continuă etc.) s-a metamorfozat într-un discurs sonor atractiv pentru toate gradele de percepție, traversând cu versatilitate granițele dintre muzica tradițională, canoanele stilului clasic, spectrul complex al genurilor muzicii contemporane și al orientărilor jazzistice (suficient de variate și acestea din urmă, în strânsă dependență față de locul și timpul în care au apărut).

Vorbind despre piesa lui Toshio Hosokawa, *Vertical Song*, Matthias Ziegler aducea în discuție ideea din spatele unei muzici verticale: "orice melodie pe care o cântăm are rădăcini care sunt conectate la diverse niveluri - la cel armonic, la cel al înălțimilor formând colaje sonore, ori chiar la istoria culturală a unei țări prin

diferite *pattern*-uri, rezultanta fiind un amestec al acestor melodii cu referințe ce trimit la diferitele stadii ale muzicii; totodată, muzica japoneză reprezintă o caligrafie de linii ondulate, mișcări și gesturi" cu o ornamentică specifică, ce se întrepătrund fluid cu cele enunțate anterior pentru a da naștere unor secvențe evolutive, cu o dinamică aparte. În versiunea flautistului elvețian, cadențele iau forma unor șoapte melodice cu aspect poemat, rapiditatea expunerii alternative a tuturor acestor structuri sonore în diferitele registre ale flautului demonstrând că Matthias Ziegler este deja un maestru al tehnicilor de interpretare contemporană.

Lied-ul pentru flaut solo al lui Heinz Holliger, scris în 1971, marchează, de asemenea, preocuparea autorului

Foto: Marius Văjoaica

pentru extremele tehnicii instrumentale; spre deosebire însă de prima piesă, aici accentele tensionale sunt mult mai puternice atingând chiar limite fizice în registrul grav și provocând metamorfoze timbrale esențiale (unul din cele mai penetrante momente fiind investirea flautului cu senzualitatea culorii altei surse instrumentale: cornul englez!), totul ipostaziat într-un ritm ce amplifică forța de expresie a traseului melodic.

Prima dintre lucrările aparținând lui Matthias Ziegler, *Ave Kingma* pentru flaut alto, dedicată celei care i-a construit flautele sale personalizate – olandeza Eva Kingma, urmărește un parcurs transformațional care unește paradigme culturale din universuri diferite: parcursuri melodice rubato cu iz arhaic asupra cărora se aplică "tratamente" efectologice, pendularea rafinată între modal și tonal dând naștere unei enclave expresive de o profundă sensibilitate; este momentul în care, din instrument monodic, flautul lui Matthias Ziegler

dezvoltă nebanuite capacități polifonice, amplificându-și, totodată, potențialul structural narativ.

Stop n' Go și *Contrabasics* pentru flaut bas și respectiv, contrabas, promovând viteza mișcării dar și explorarea permanentă a resurselor tehnice proprii acestor două prototipuri instrumentale, valorificate prin utilizarea lor *live electronics*, i-au facilitat compozitorului interpret justificarea verbală a propriilor căutări: "E o întreagă orchestră în aceste instrumente. Când studiez la ele, cred că e foarte interesant să se audă ce se petrece în spatele acestor sonorități simple, așa că-am început să pun microfoane înăuntrul instrumentului care sunt mixate cu ajutorul pedalei de control a volumului, prin amplificare obținându-se un efect special superior, mai penetrant. Ceea ce fac eu e să mă uit cu lupa în adâncul instrumentului. Spun asta pentru că sunt oameni care zic: ce treabă grozavă faci cu sintetizatorul, de fapt fiind vorba doar de un produs natural al interiorului instrumentului."

Și iată că beneficiul exploatării unor surse instrumentale de asemenea calibru s-a putut extinde și asupra recontextuării unor partituri aparținând veacurilor trecute, precum *Trattado de Glosas* al lui Diego Ortiz, o colecție de miniaturi renescentiste, care au tentat solistul să se poziționeze timbral undeva între didgeridoo și viola da gamba. În acest sens, prin *Recercada Primera*, Matthias Ziegler a reevaluat, peste secole - în versiunea flautului contrabas - ideea de *organum*.

Ultimele două lucrări din program, *La Rusna* pentru flaut bas și flaut alto și *Maschad* pentru flaut bas au purtat auditoriul dincolo de granița cu Orientul. În primul caz deasupra isonului (în cadrul căruia vocea intra în comuniune perfectă cu sunetele grave ale flautului bas), prelungit electronic, s-au derulat

asemănătoare tipologiei țambalului (denumit, în nord-estul Iranului, santoor), ritmizate cu precizia unui ceas.

În loc de bis s-a aflat o sugestivă improvizație la flautul contrabas, cu alură jazzistică, controlată în limitele unui eșafodaj ingenios construit pe baza tuturor parametrilor fonici.

Concluzionând, aș plasa acest inedit - cel puțin pentru publicul din România - recital de flaut(e) în categoria evenimentelor remarcabile, nu doar din cadrul Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi, ci chiar la nivelul întregii stagiuni autohtone de concert, aș spune nu neapărat datorită gradului său de noutate în domeniul aplicabilității experimentelor sonice cât, mai ales, pentru atractivitatea formei în care aceste experimente au fost puse în lumină, situând muzica în postura unei arte vii, în perpetuă comuniune cu publicul tuturor orizonturilor culturale pe care, cu egală disponibilitate și emoție artistică, le reprezintă.

Loredana BALTAZAR

Visual-Electro-Game (VisEleGam) - un spectacol multimedia în cadrul SIMN 2016

În data de 24 mai 2016, ora 19.00, la Studioul de Operă și Multimedia al UNMB a fost pusă în scenă o nouă producție a Centrului de Muzică electroacustică și Multimedia UNMB, de această dată în colaborare cu Ansamblul de percuție GAME, condus magistral de Alexandru Matei. Programul a cuprins cinci lucrări pentru percuție, live electronics și video, special create pentru acest eveniment.

A devenit deja o obișnuință ca în spectacolele realizate la CMeM să avem de a face cu configurații scenice inedite. De această dată, în fața spectatorilor s-a desfășurat un arsenal masiv de patru grupe de percuție sub comanda tot atât de instrumentiști, în spatele lor aflându-se un ecran uriaș pe care erau proiectate imagini urbane preînregistrate,

mixate cu cadre preluate în timp real de patru camere video, sub comanda artistului vizual Alexandru Patatic. Acesta a propus un mediu audio-vizual performativ realizat pentru integrarea lucrărilor muzicale în contextul scenografic al concertului.

inflexiunile continue ale flautului alto, care aminteau de căldura tonului tradiționalului duduk armean; în *Maschad*, aspectul dinamicului traseu susținut de către flautul bas a înclinat balanța către virtuozitatea coagulării unui ansamblu de sonorități repetitive rapide,